

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

Факультет психології та соціального захисту

Кафедра соціальної роботи, управління та суспільних наук

**СОЦІАЛЬНА РОБОТА:
СТАНОВЛЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ, РОЗВИТОК**

Матеріали

II Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів, курсантів та молодих вчених
15 листопада 2024 року

Львів – 2024

УДК 316.4.05: 009. 37.032

Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, курсантів та молодих вчених, 15 листопада 2024 р.; [за ред.: Нагірняк М.Я.]. Львів : ЛДУ БЖД, 2024. 118 с.

У матеріалах II Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, курсантів та молодих вчених «Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток» (15 листопада 2024 р.) висвітлюються питання, що стосуються актуальних проблем сьогодення та перспектив подальшої розбудови соціальної роботи на засадах розвивальної парадигми, пріоритетних напрямків застосування інноваційних технологій у практиці соціальної роботи та соціальної політики в Україні в умовах воєнного та післявоєнного періоду, особливостей соціального захисту в секторі безпеки, соціального супровіду, діяльності державних та громадських інституцій у сфері соціальної роботи, провадження соціальної роботи з різними категоріями населення та соціального менеджменту.

Матеріали, що пропонуються читачеві, сприятимуть створенню умов для формування складових професійної компетентності соціального працівника і дозволить формувати адекватну модель діяльності майбутнього фахівця соціальної сфери.

Видання рекомендоване усім, хто цікавиться теоретичними й практичними аспектами становлення та перспективами розвитку соціальної роботи в Україні та світі.

Головний редактор: НАГІРНЯК Михайло Ярославович
кандидат історичних наук, доцент
доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету психології та соціального захисту
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
(Протокол № 2, від 14 листопада 2024 р.)*

Каблаш С. Основні принципи управління соціальними службами	59
Фітьо А. Інтеграція ветеранів війни у місцеві громади: соціальні, економічні та психологічні виклики	65
Шпраха Д. Актуальність аутсорсингу соціальних послуг у територіальній громаді	68
Борсук М. Інноваційні підходи до професійної підготовки соціальних працівників	73
Олексин К. Сучасні підходи до підготовки фахівців соціальної сфери: виклики, тенденції та шляхи розвитку.....	76
Андрущишин А. Роль соціальної педагогіки у формуванні професійної компетентності соціальних працівників.....	80
Гдуля О. Соціальний менеджмент і соціальна робота: взаємозв'язок та вплив на розвиток суспільства.....	84
Фітьо А. Соціальний менеджмент у кризових умовах: ефективні стратегії та виклики воєнного часу.....	89
Луцишин О. Соціальний супровід та підтримка внутрішньо переміщених осіб	92
Дроздовський А. Особливості надання соціальних послуг самотнім батькам в Україні.....	96
Коблянський В. Державна політика у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю.....	101
Зіміч В. Соціальний супровід як форма соціальної допомоги для дітей-сиріт та дітей в складних життєвих обставинах.....	108
Відомості про авторів	112

4. Chesakova M., Bortun K., Lohvynenko V., Molotai V., Tymoshyk N. Enhancing Social Protection Policy for Internally Displaced Persons in the Context of War. *Review of Economics and Finance*, 2023, № 21, P. 955–961.
5. IOM Ukraine. URL: <https://ukraine.iom.int/uk/mom-v-ukrayini>.

УДК 314.37

Артем ДРОЗДОВСЬКИЙ

Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності

Науковий керівник:

к.і.н., доцент **НАГІРНЯК М.Я.**

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ОДИНОКИМ БАТЬКАМ В УКРАЇНІ

Поширення однобатьківських сімей, в яких виховання та догляд за дитиною здійснює один із батьків, а не сімейна пара, є наслідком тривалого процесу трансформації інститутів шлюбу та сім'ї під впливом загального соціально-економічного розвитку та демографічної модернізації. Характерні для сучасного суспільства свобода вибору та емансипація безпосередньо впливають на шлюбно-сімейну поведінку населення, результатом чого є плюралізація форм батьківства. На протигагу минулим історичним етапам, коли причиною садинокого батьківства часто був негативний вплив зовнішніх обставин (зокрема, смерть одного з батьків), формування сучасної однобатьківської сім'ї є найчастіше результатом розв'язання кризової ситуації: невдалий шлюб, криза у подружніх стосунках, неможливість знайти шлюбного партнера. Усе частіше садинокє батьківство є свідомим вибором. Саме тому однобатьківські сім'ї треба сприймати як закономірне явище в межах сучасного

демографічного розвитку, поширеність якого має перспективи щодо зростання.

Згідно зі статистичними даними в Україні з 7 млн 600 тисяч дітей три мільйони проживають у неповних сім'ях, переважно з мамою та бабусею. Це й наслідки війни, трудової міграції, є багато жінок, які самостійно народжують дитину, а є татусі, які виховують дітей самостійно [5]. Більше половини – 55% неповних сімей з дітьми до 6 років – проживають за межею бідності. Якщо дитина старша (від 6 до 16 років) – 48% [1].

На жаль, статистика враховує лише такі категорії неповних сімей, в яких хтось один з подружжя проживає з дитиною (дітьми) окремо від інших родичів чи з одним із своїх батьків або батьків колишньої дружини (чоловіка), і виключає ті випадки, коли, наприклад, з дитиною проживають і бабуся, і дідусь. Не фіксується також той факт, що багато батьків, які юридично перебувають у шлюбі, фактично проживають окремо, тобто сім'я, по суті, розділена. З іншого боку, при статистичному обліку до неповних сімей відносяться і ті випадки, коли одинока мати проживає разом з батьком дитини (або навпаки) чи з іншим чоловіком (жінкою).

З метою соціальної підтримки одиноких батьків в Україні працюють служби та центри, які надають соціальні послуги, психологічні, юридичні, соціально-медичні, інформаційні та інші консультації на безоплатній основі, реалізують програми для різних категорій сімей, дітей, жінок, чоловіків. Зокрема, в Україні такі послуги надають Служба у справах дітей, обласні та міські центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, обласні та міські центри сім'ї «Родинний дім» та ін. [4].

На регіональному рівні для поліпшення життя одиноких батьків та надання їм допомоги працюють Центри з управління соціального захисту міської ради. Там надається юридична, матеріальна, психологічна види допомог. Також

організація здійснює контроль над виконанням батьківських обов'язків та умов життя.

Матеріальна допомога саодиноким батькам з дітьми є інструментом, що зменшує ризики бідності цієї категорії населення. Сучасні дослідження визнають ефективність матеріальної підтримки у боротьбі з бідністю батьків із дітьми, особливо коли існують спеціалізовані інструменти, орієнтовані на саодиноких батьків (грошові виплати, компенсація витрат на житло чи використання соціальних послуг з догляду за дитиною, а також забезпечення виплати аліментів). Матеріальна допомога саодиноким батькам існує, як правило, у вигляді щомісячних платежів, не значних за обсягом, проте диференційованих за черговістю дитини та досить часто пролонгованих на великий інтервал часу – до досягнення дитиною віку 18–22 років.

Наприклад, право на призначення допомоги мають:

– саодинокі матері (які не перебувають у шлюбі), саодинокі усиновлювачі, якщо у свідоцтві про народження дитини відсутній запис про батька (матір) або запис про батька (матір) проведено за вказівкою матері (батька, усиновителя) дитини;

– мати (батько) дітей у разі смерті одного з батьків, яка (який) не отримує на них пенсію в разі втрати годувальника, соціальну пенсію або державну соціальну допомогу дитині померлого годувальника, передбачену Законом України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю» [2].

Допомога надається в розмірі, що дорівнює різниці між 100 відсотками прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців. Середньомісячний сукупний дохід сім'ї – нарахований в середньому за місяць дохід усіх членів сім'ї, отриманий ними протягом шести місяців.

Також міські центри соціальної допомоги сім'ям забезпечують інформаційною підтримкою. Це включає в себе консультації щодо отримання виплат та пільг, інформація щодо проведення заходів для дітей та батьків, інформація про отримання лікарняної допомоги (якщо в ній є потреба) та інше. Також центри надають соціально-психологічну допомогу, педагогічну, побутову і т. д.

Сучасний стан розвитку соціальної роботи з самотніми батьками враховує ряд факторів та особливостей серед яких індивідуальні особливості клієнта.

Соціальний працівник у співпраці із самотніми батьками допомагає їм усвідомити проблеми, які вони не контролюють, змінити свої установки по відношенню до оточуючих і у відповідності з ними коригувати свою поведінку. Також на сучасному етапі соціальної роботи з самотніми батьками в Україні соціальні працівники долучаються до вирішення проблем клієнта, таких як фінансова допомога, психологічна та соціальне самопочуття своїх клієнтів.

Також останнім часом в Україні є поширеною проблема булінгу не тільки серед дітей, а й серед дорослих. Булінг трапляється в різних категоріях населення, не виняток й така категорія як самотні батьки та їх діти. Бувають різні ситуації, за яких батьки можуть залишитися самотніми. Часто предметом для висміювання та приниження є те що один з батьків вживає алкоголь та в стані алкогольного сп'яніння робить речі, які привертають увагу оточуючих і є люди, які бачать в цьому привід для сміху та приниження інших. Соціальна робота також долучається до вирішення цієї проблеми і проводить консультації у школах, підприємствах і т. д. [3].

Основними шляхами оптимізації соціальної роботи з самотніми батьками є доступність та відкритість. Що в свою чергу проявляється через наявність приміщень, що відповідають вимогам. Наявність стендів з інформацією для

одиноких батьків про порядок надання, умови та зміст соціальних послуг. Наявність копій довідника, буклетів та інших інформаційних роздаткових матеріалів, у тому числі на електронних носіях щодо надання допомоги одиноким батькам [3]

Недостатній обсяг бюджетного фінансування призводить до обмеження прав самотніх батьків на пільги і зниження рівня їх соціального забезпечення. Разом з тим збільшення кількості соціальних програм на сьогодні створює ситуацію, в якій фінансових ресурсів в рамках бюджетів не вистачає, а кількість інвестиційних проектів соціальної спрямованості, які вкрай потрібно реалізувати, постійно зростає. Постійне збільшення таких проектів деструктивно впливає на соціально-економічну ситуацію адміністративно-територіальних одиниць.

У сучасному світі необхідно впроваджувати новітні технології щодо вирішення соціальних проблем, от і така категорія людей, як самотні батьки потребують інноваційних підходів у вирішенні проблем, з якими вони стикаються щоденно. На рівні державному, обласному та місцевому рівнях необхідно надавати професійну допомогу, яка відповідає сучасному ритму життя.

Список використаних джерел

1. Диференціація життєвого рівня населення. Державна служба статистики України. URL : www.ukrstat.gov.ua.
2. Крімер Б.О. Політика сприяння одиноким батькам: сучасний стан та перспективи розвитку. *Демографія та соціальна економіка*. 2019, № 2 (36). С. 39–51.
3. Лактіонова Г.М. Соціальний супровід клієнток соціальних центрів матері та дитини за місцем проживання. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2013. № 1. С. 24–30.

4. Технології соціально-педагогічної роботи : навч. посіб. / за заг. ред. А. Й. Капської. Київ : УДЦССМ, 2000. 372 с.
5. Укрінформ. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2543718-v-ukraini-3-miljoni-ditej-zivut-u-nerovnih-simah-levcenko.html>.

УДК 342.9

Василь КОБЛЯНСЬКИЙ

Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності

Науковий керівник:

к.і.н., доцент *ЛОЗИНСЬКИЙ А.Ф.*

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Сучасна політика нашої держави спрямована на всебічний соціальний захист осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, визначено систему заходів, орієнтованих на поліпшення їхньої життєдіяльності, відновлення соціального статусу, досягнення матеріальної незалежності та всебічної інтеграції в суспільство, програми щодо соціального захисту осіб з інвалідністю віднесено до пріоритетних державних програм. Але є прогалини у державній політиці, які необхідно вирішити [2, с. 216].

Одним з ключових недоліків реалізації державної політики є відсутність окремого механізму та певних відповідних, щодо ефективного попередження інвалідності, через що останнім часом спостерігається тенденція збільшення кількості осіб з інвалідністю. Сучасне вітчизняне законодавство про реабілітацію повинне перш за все відноситися не тільки до осіб з інвалідністю, але і тих осіб, котрим загрожує інвалідність. Як визначенно у ст. 5 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» державна політика України в сфері